

EIFFEL

EIFFEL MŰHELYHÁZ
EIFFEL ART STUDIOS

MVM
OPERA KALAND

HENRY PURCELL

DIDO & AENEAS

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

Tartalom

Alkotók és szereposztás	4
Cselekmény	6
Semmi sem változott – A rendező-koreográfus gondolatai	9
Mintha egy kis enciklopédiát forgatnánk	10
A <i>Dido és Aeneas</i> rendkívül kifejező zene	13
Részletek Nahum Tate szövegkönyvéből	14

Contents

<i>Cast and creative</i>	4
<i>Synopsis</i>	22
<i>Nothing has changed – The director-choreographer’s thoughts</i>	25
<i>As if turning the pages of an encyclopaedia</i>	26
<i>The remarkably expressive music of Dido and Aeneas</i>	29
<i>Excerpts from the libretto by Nahum Tate</i>	30

HENRY PURCELL

DIDO & AENEAS

Opera három felvonásban, egy részben, angol nyelven,
magyar és angol felirattal

Opera in three acts, one part, in English, with Hungarian and English surtitles

Szövegíró *Librettist* **NAHUM TATE**

Rendező és koreográfus *Director and choreographer* **BARTA DÓRA**

Díszlettervező *Set designer* **TIHANYI ILDI**

Jelmeztervező *Costume designer* **KOVÁCS ANDREA**

Világítástervező *Lighting designer* **KATONKA ZOLTÁN**

Dramaturg, magyar nyelvű feliratok

Dramaturg, Hungarian surtitles **ALMÁSI-TÓTH ANDRÁS**

Zenei közjátékok *Musical intermezzos by* **FARKAS BENCE**

Balettmester *Ballet master* **KOHÁRI ISTVÁN**

Zenei vezető *Musical director* **BARTAL LÁSZLÓ**

Karigazgató *Chorus director* **CSIKI GÁBOR**

Bemutató: 2022. október 13., Eiffel Műhelyház – Bánffy Miklós terem

Premiere: 13 October 2022, Eiffel Art Studios – Miklós Bánffy Stage

Dido **HEITER MELINDA / MÓZER ZSÓFIA**

Aeneas **KÓSA LŐRINC / NAJBAUER LÓRÁNT**

Belinda **MOLNÁR ÁGNES / MEGYIMÓRE CZ ILDIKÓ**

Varázslónő *Sorceress* **FÜRJES ANNA CSENGE / MELÁTH ANDREA**

Első boszorkány *First Witch* **SAHAKYAN LUSINE**

Második boszorkány *Second Witch* **MEGYESI SCHWARTZ LÚCIA**

Matróz *Sailor* **BIRI GERGELY / BEERI BENJAMIN**

Szellem *Spirit* **VINCZE KLÁRA**

Udvarhölgy *Second Woman* **HÍVES BOGLÁRKA e. h. univ. stud.**

Közreműködik a Magyar Állami Operaház Zenekara és Énekkara,
valamint a Magyar Táncművészeti Egyetem hallgatói

*Featuring the Hungarian State Opera Orchestra and Chorus,
and students of the Hungarian Dance University*

Karmester *Conductor* **BARTAL LÁSZLÓ / HÁMORI MÁTÉ / THOMAS KORNÉL**

Cselekmény

I. felvonás

Karthágó uralkodónőjét, a hatalmas teremtőerővel rendelkező Didót, akinek vezetése alatt a város csak épül és gyarapszik, egy ideje rosszkedv emészti, és úgy érzi, sosem fog már nyugalomra találni. De mi lehet a baj? Hiszen a birodalom sosem volt ennyire sikeres. Belinda, a királynő udvarhölgye sejtí az okot: Dido beleszeretett a náluk vendégeskedő trójai harcosba, Aeneasba, aki ide menekült a vesztes csata után. Dido talán még önmagának sem meri bevallani az igazságot, fél a veszteségtől és a fájdalomtól, fél, hogy elgyöngül mint vezető, ha teret ad érzelmeinek. Az udvarhölgyek azonban biztatják: politikailag is jó lenne, ha Trója és Karthágó egyesülne, ráadásul úgy tűnik, Aeneas is szerelmes Didóba. Mikor a hős megjelenik, Dido előbb hűvösen fogadja, de aztán nem bír az érzelmein uralkodni, átadja magát a szerelemnek, miközben lelkében a nem múltó kételkedés elindít egyfajta belső rombolást.

II. felvonás

1. jelenet

A boldogság sosem egyszerű: sötét árnyak jelennek meg, a Varázslónő nem bírja tovább szemlélni a birodalom sikerét és Dido boldogságát, így elhatározza, hogy véget vet mindkettőnek. Segítségül hívja boszorkányait, és megosztja velük tervét: Merkúr, az istenek küldöttjének képében megjelenő ártó szellem fogja tudatni Aeneasszal, hogy azonnal útra kell kelnie. Ettől majd Dido kétségbeesik, és belehal fájdalmába, Karthágót pedig lángok emészti el. A remek tervet a boszorkányok kiegészítik egy ötlettel: vihart kavarnak az épp vadászgató szerelmesek köré, így választják őket szét, hogy a gonosz tettet végre tudják hajtani.

2. jelenet

Dido és Aeneas boldogan vetik bele magukat a vadászat élvezeteibe, Dido azonban mennydörgést hall, és véget ér a szórakozás. Visszatérnek a palotába, de Aeneas megállítja Merkúr, azaz a Varázslónő-féle ártó szellem, és közli vele, hogy még ma éjjel útra kell kelnie, hogy Itáliában megalapítsa az új Tróját. Aeneas nem tehet mást, engedelmessékedik az isteni akaratnak, csak azt nem tudja még, hogyan mondja el mindezt szerelmének...

III. felvonás

1. jelenet

A matrózok búcsút mondanak alkalmi szerelmeiknek, és készülődnek a nagy útra. A Varázslónő és boszorkányai elégedettek, tervük jól alakul. A Varázslónő újabb ötlettel áll elő: a tengerbe fogja ölni Aeneast egy viharban, hogy az ármány teljes legyen.

2. jelenet

A palotában Dido úgy érzi, kezdeti félelme jogos volt, beteljesült, amitől félt, ami miatt nem akarta átadni magát a szerelemnek. Belinda sem tudja megnyugtatni. Aeneas érkezik búcsúzni, ám Dido már leszámolt magában ezzel a viszonyal. Látva a nő kétségbeesését, Aeneas maradna, megtagadva az isteni (pontosabban isteninek hitt) parancsot, Dido azonban hajthatatlan, már nem akarja folytatni ezt a viszonyt. Miután Aeneas távozik, a valaha erős királynő elgyöngül, összeesik, nem marad más számára, mint a halál, hiszen a föld alatt nem fogja semmi baj érni, nem kell hasonló gyötrelmekkel szembenéznie, mint amiket ez a szerelem okozott neki. A többiek búcsút vesznek tőle, remélve, hogy sírja fölött a szerelem istene maga fog őrködni.

Semmi sem változott

A rendező–koreográfus gondolatai

Henry Purcell a *Dido és Aeneas* című művét egy leányiskola számára írta. Ezt a keletkezés-történeti tényét előadásomban motívumként használom, mert úgy vélem, izgalmas analógiát lehet felfedezni az éppen 333 éve komponált mű körülményei és az ideai bemutató célja között: ez utóbbi is éppen fiataloknak készülő beavató színházi produkció. Ahogy akkoriban ifjú lányoknak üzent a darab a világról, úgy szeretnék ma is a fiataloknak üzeni, illetve azt vizsgálni az alkotási folyamat során, hogy megváltoztak-e a világ alapvetései – mondjuk ki, a szerelemhez való viszony a több mint három évszázad alatt. Ami az érzelmeket illeti, úgy tűnik, semmi sem változott.

Dido egy erőskezü, építő, sikeres alkatú királynő. Aeneas egy igazi idól. Ebből a kapcsolatból akár valami jó is kisülhetett volna. A szerelem megjelenésével azonban Dido erejét veszti, félelmének ad teret, és mindazok a gonosz erők, amiket látunk, a Varázslónő, a Szellem, sőt maga a vihar is könnyen értelmezhető az ő belső, feldúlt lelkiállapotának. Sokat elárul a királynőről, hogy akármennyire összetörök a végére, Aeneasszal való utolsó párbeszédében újra erőteljes személyiségnek látjuk.

Hogy mit szeretnék az előadással üzeni a fiatalságnak? Fontos résen lenni, mert ha valami rossz gondolat telepszik meg az ember fejében, annak csak romboló hatása lehet saját életében.

Barta Dóra

Mintha egy kis enciklopédiát forgatnánk

Purcell operájának premierje 1689-ben volt egy londoni leányiskolában. A bemutató kettős célt szolgált: egyrészt az egyórás opera tömörsége folytán „beavató” műként megismertetni a nézőket az opera műfaj minden lehetőségével, a széles érzelmi skálát zenében megfogalmazó énekeseken kívül a kórus és a balett használatával, túlvilági elemek és varázslatok, szcenikai trükkök sorozatával – mintha egy kis enciklopédiát forgatnánk arról, milyen elemeket tartalmazhat egy opera előadása, milyen lehetőségek rejlenek benne, mennyiféle szint, érzelmet, evilági és túlvilági szereplőt tud felvonultatni ez a valóban „összművészeti” műfaj.

Másrészt „beavató” tanmeseként a bemutató célja lehetett a leányiskola hallgatóinak feltárni azt, hogy a felnőtt életben milyen nehézségekkel kell majd szembenéznük, milyen súlyos választásokra kényszerülnek. Hiszen egy új erő akarja majd átvenni az irányítást a sorsuk fölött: a zabolátlan érzelem, ami gyermekként még nem jelent veszélyt, később azonban meg kell tanulniuk az okosan kontrollálni, ha nem akarnak Dido sorsára jutni, aki kezdettől fogva nem uralja jól érzelmeit, balsejtelve szinte óhatatlanul is sorsává válik.

Mindez egy, a trójai mondakörhöz illeszkedő történetbe ágyazva, csodálatos zenei megformálással: a *Dido és Aeneas* az operatörténet egyik remekműve, melyet a fiatal közönség elé a maga eredeti formájában viszünk, egy kicsi zenekarral (ahogy a leányiskolában is játszhatták), angol nyelven (elvégre ma a fiatalok a popzenéből jól ismerik az angol nyelv zeneiségét).

Barta Dóra rendező-koreográfus sokrétű előadása kibontja az összművészetben rejlő lehetőségeket, a fiatal táncosok folyamatos jelenléte, az énekkar a szokásostól eltérő színpadi használata, dinamikus térformái, a különleges díszlet és a ruhák mind-mind azt szolgálják, hogy ez az egy óra valóban „beavató” legyen az opera műfajába, és a több koron átívelő opera megérkezzen a 21. század ipari csarnokból kialakított Eiffel Műhelyházának nézői közé. Hogy az előadás hozzájuk szóljon, és így ismerhessék meg az ókori történet 17. századi feldolgozását, megfűszerezve Farkas Bence néhány mai, atmoszférikus zenei betétjével, ezáltal is „ismerőssé” téve a történetet.

*Almási-Tóth András
az előadás dramaturgja*

Heiter Melinda, Meláth Andra, Megyesi Schwartz Lúcia

A *Dido és Aeneas* rendkívül kifejező zene

A *Dido és Aeneas* című opera bemutatója idején az emberek minden bizonnyal ismerték a mű alapjául szolgáló Vergilius *Aeneis*-ét, melynek egyik legizgalmasabb epizódja a főhős Didóval való találkozása. Mindezt Purcell úgy dolgozta fel, hogy a komolyság mellett a boszorkányok, a visszhangkórus és a viharzene bevezetésével és jeleneteivel ki is figurázta a történetet, illetve kommentálta azt. Némi humoros-gúnyos-szarkasztikus hangvétel is megjelenik benne általuk.

Nem könnyű a *Dido* zenei megvalósítása. Sok helyen például recitativ az énekelt anyag, amihez a szövegmondás képessége nélkülözhetetlen, és ahhoz, hogy a zene igazán kifejező legyen, ez még az angol anyanyelvűek számára is erőfeszítést kíván meg.

Purcell rendkívül expresszív zenét komponált. Nemcsak a már említett gonosz erők és természeti jelenségek ábrázolása által: a híres *Dido-búcsúja* a harmadik felvonás végén szinte a romantikus zeneszerzés csúcsa is lehetne. Ahogyan a zeneszerző felépíti az áriát, ahogy letről indulva hosszú ütemeken át fokozza (és nem a barokkra jellemző teraszos dinamikát alkalmazza, sőt a kitöréseket is kerüli), gyakorlatilag kétszáz évvel megelőzi a korát.

Ebben a produkcióban egy vonósötös és egy csembaló fogja kíséni az énekeseket. Nem tudjuk pontosan, hány hangszer játszott az ősbemutató idején, de könnyen lehet, hogy ennél nem sokkal több, így beszélhetünk valamiféle korhű hangszerezésről, amit különleges atmoszférázene tesz mégis modernné – a modern tánc megjelenésével karöltve.

Bartal László
az előadás zenei vezetője

Részletek Nahum Tate szövegekönyvéből

I. felvonás

BELINDA

Úzd el a felhőt homlokodról,
Hiszen minden vágyad teljesül.
Gyarápodik a birodalom,
Örömök árasztanak el,
A szerencse rád mosolyog, neked is mosolyogni kell.

KÓRUS

Úzd el a bánatot, úzd el a gondot,
Szomorúság ne érje a jó embereket.

DIDO

Jaj, Belinda, kín gyötör,
De megvallani nem lehet.
Tőlem a lelki béke idegen.
Annyira szenvedek, hogy már más is látja a kínom,
Bár ezt nem gondoltam volna soha.

BELINDA

A kín csak nő, ha rejtteni kell.

DIDO

Az enyémet nem lehet bevallani.

BELINDA

Akkor majd én: a trójai vendég
Tölts ki minden édes gondolatod.
Ez a legáldottabb dolog, amit adhat a sors:
Karthágónk biztonsága, Trója felélesztése...

KÓRUS

Ha fejedelmek egyesülnek, milyen boldogok országaik.
Egyszerre győznek ellenségükön és a végzetten.

DIDO

Miből fakad az ilyen tehetség,
Milyen viharokról, milyen csatákról énekelt?!
Anchises¹ vitézsége keveredik Vénusz vonzerejével.
Békében milyen gyengéd és harcban milyen heves!

BELINDA

Egy ilyen történet tele bánattal.
Ellágyítaná még a sziklákat is, ahogy téged.
Miféle makacs szív nem lágyulna el
Ennyi kintól, ennyi kedvességtől?

DIDO

Szívemben az együttérzés viharai
Megtanítottak sajnálni szegényt,
Egyszerű emberek fájdalma is
Megérinti érzékeny lelkemet,
De jaj, azt hiszem, őt túlzottan sajnálom.

¹ Anchises dardaniai király, anyja révén unokafivére volt Priamosz trójai királynak. Daliás ifjú korában Aphrodité istennő szerelmét nyerte el, aki Aeneasz szülte neki; ő azonban az istennő tilalma ellenére eldicsekedett hódításával, ezért Zeusz a lábái elé sújtott villámával, s ő többé nem tudott kiegyenesedni. A trójai háborúba csak annak vége felé avatkozott be rokonai oldalán, fiára bízva a dardán hadak vezérletét, de ő is Trójába költözött. A város elestekor égő házából Aeneasz mentette ki.

II. felvonás

1. jelenet

VARÁZSLÓNŐ

Szeszélyes nővérek, akik megrémítitek

A magányos éji vándort,

Ti, akik gyászos hollókárogással

Zörgettek be a haldokló ablakán,

JelenjeteK meg!

Hívásomra gyertek, és részesüljeteK

Az ármánykodás diadalából, amitől Karthágó majd

Lángokban áll! Jöjjetek!

ELSŐ BOSZORKÁNY

Mondd, Boszorkány, mondd, mit kívánsz?

BOSZORKÁNYOK

A gonoszság az örömünk és a rontás az eszközünk.

VARÁZSLÓNŐ

Karthágó királynőjét, akit gyűlölünk,

Mint mindenkit, aki boldog,

A nyomorúságos naplemente lesz rá a tanú,

Hogy megfosztjuk hírnévtől, élettől és szerelemtől.

BOSZORKÁNYOK

Még naplemente előtt?

Mondd meg, hogyan csináljuk!

VARÁZSLÓNŐ

Tudjátok, a trójai hercegnek

Itáliában kellene a sorsát üznie,

De a királynővel vadászik épp.

ELSŐ BOSZORKÁNY

Figyeld csak, lesz itt jajveszékélés nemsoká.

VARÁZSLÓNŐ

Mikor végeznek veLe, hűséges démonom

Merkúrként, akit Jupiter maga küldött,

Megtiltja neki, hogy itt legyen,

És parancsba adja, hogy még az éjjel

A teljes flottával induljon el.

BOSZORKÁNYOK

De mielőtt ebbe belekezdünk,

Vihart gerjesztünk,

Hogy megzavarjuk vadászatukat,

És visszatérjenek az udvarba.

KÓRUS

Boltíves odunkban jobb véghez vinni a varázslatot,

Túl rémisztő lenne ez a szabad ég alatt.

III. felvonás

AENEAS

Mit tehetne szegény Aeneas?

Hogy mondjam el, királyi szépség,

Az istenek döntését: válnunk kell.

DIDO

Pont így könnyezik az álnok krokodil a végzetes Nílus-parton,

Így a képmutató gyilkosok, akik az eget és az istenekeK okolják tettükért.

AENEAS

Esküszöm mindenre...

DIDO

Esküszöl? Ne tedd.

Mindent elárultál, ami szép volt.

Rohanj a beígért birodalmodba,

És hagyj meghalni az elhagyott Didót.

AENEAS

Jupiter parancsának ellentmondva, maradok,

Szembe szállva istenekkel, a szerelemnek engedelmeskedem.

DIDO

Nem, hűtlen ember, kövesd a parancsot,

Már én is ugyanolyan vagyok, mint te.

Nincs bünbánat, ami visszaadná

A megsebzett Dido kihunyó lángolását.

Bármit is döntesz most, már hiába,

Hiszen egyszer már el akartál hagyni engem.

AENEAS

Akármit mond Jupiter, én maradok.

DIDO

Menj, menj már.

Megölöm magam, ha itt maradsz.

AENEAS

Nem, nem, maradok, és a szerelemnek engedek.

DIDO

Menj, menj már!

(Aeneas elmegy.)

DIDO

De a halált így sem kerülhetem el,

Jöjjön a halál most, hogy elment.

KÓRUS

Nagy szellemek önmaguk ellen fordulnak,

És nem kell nekik a gyógy mód, amire pedig vágyának.

DIDO

Add a kezed, Belinda, sötétség borul rám.

Hadd pihenjek meg az öledben.

Élhetnék tovább, de a halál legyűr,

A halál most már kedves vendég.

Ha földben nyugszom, tévedéseim

Nem bántanak többé.

Emlékezz rám, de jaj, felejtse el végzetem.

KÓRUS

Bánatos szárnyakkal jöjjetek, Kupidók,

És szórjatok rózsákat a sírjára.

Puhán és gyengéden, mint a szíve,

Őrködjetek felette, soha ne hagyjátok el.

Almási-Tóth András fordítása

Synopsis

Act I

Under the rule of Dido, the queen of Carthage, who is in possession of great creative power, the city grows and prospers. Nevertheless, she has been consumed by melancholy for some time, and she is unsure if she can find peace ever again. What could be wrong? After all, the empire has never been so fortunate. Belinda, the queen's lady-in-waiting, suspects the reason: Dido has fallen in love with Aeneas, the Trojan warrior enjoying their hospitality after fleeing to Carthage following the fall of Troy. Perhaps even Dido fears of admitting the truth to herself, being afraid of loss and pain, being afraid of weakening as a leader if she succumbs to her emotions. However, the ladies of the court encourage her: it would be beneficial politically if Troy and Carthage were united. Moreover, Aeneas also seems to be in love with Dido. When the hero appears, Dido first gives him the cold shoulder, but later she cannot control her emotions and surrenders herself to love, while a never-ending doubt starts a certain internal destruction in her soul.

Act II

Scene 1

Happiness is never easy: dark shadows appear, the Sorceress can no longer bear to look upon the success of the empire and Dido's happiness. Therefore, she decides to put an end to both. He calls her witches for help and shares her plan with them: the evil Spirit appearing in the image of Mercury, the messenger of the gods will let Aeneas know that he must set out immediately. This will cause Dido to despair and die of her pain, and Carthage will be consumed by flames. The witches improve the excellent plan with another idea: they will conjure up a storm around the lovers while they are hunting, thus separating them in order to carry out the evil deed.

Scene 2

Dido and Aeneas happily indulge in the pleasures of hunting, but Dido hears the thunder, which puts an end to their fun. They return to the palace, but Aeneas is halted by Mercury, i.e. the evil Spirit of the Sorceress, who tells him that he must set out tonight to establish the new Troy in Italy. Aeneas has no other choice than to obey the divine command, but he has no idea yet how to tell it to his lover...

Act III

Scene 1

The sailors bid farewell to their casual lovers and prepare for the long voyage. The Sorceress and her witches are satisfied, their plan is going well. The Sorceress comes up with another idea: she will make Aeneas die in the sea during a storm to complete the guile.

Scene 2

In her palace, Dido feels that her initial fear was well-founded. The thing she was afraid of, the reason she did not want to succumb to love has come to pass. Even Belinda cannot comfort her. Aeneas comes to say goodbye, but Dido has already given up on this relationship. Seeing her desperation, Aeneas would stay refusing the divine (or what he believed to be divine) command, but Dido is adamant. She no longer wants to continue this relationship. After Aeneas leaves, the once strong queen weakens, collapses, there is nothing left for her but death, since nothing will harm her in her grave, she will not have to face similar torments to what this love brought her. The rest say goodbye to her hoping that the god of love himself will watch over her grave.

Nothing has changed

The director-choreographer's thoughts

Henry Purcell composed *Dido and Aeneas* for a girls' school. I incorporate this historical fact as a motive in my production, because I believe there is an exciting analogy to be discovered between the circumstances of the work composed 333 years ago and the purpose of this year's staging: the latter is also intended as an inaugural theatrical production for young audiences. Just as the piece sent a message to young girls about the world in its time, I would like to send a message to the youth of present day as well. Moreover, during the creative process, I would like to examine whether the fundamentals of the world – such as the attitude towards love – have changed – over the course of more than three centuries. As far as emotions are concerned, nothing seems to have changed.

Dido is an iron-willed, constructive, and successful ruler. Aeneas is a true idol. Their relationship could have resulted in something great. However, with the appearance of love, Dido loses her strength, gives way to fear, and all the evil forces we see, the Sorceress, the Spirit, and even the storm itself can easily be interpreted as her inner, upset state of mind. It says a lot about the queen that no matter how broken she is at the end, in her last dialogue with Aeneas she is seen again as a strong personality.

What is it that I want to convey to the youth with the performance? It is important to be alert, because if any negative thought preys on your mind, it can only have a destructive effect on your own life.

Dóra Barta

As if turning the pages of an encyclopaedia

Purcell's opera first premiered in 1689 at a girls' school in London. The presentation served a dual purpose. On the one hand, due to the conciseness of the one-hour opera, it was an "introductory" work to acquaint the viewers with all the possibilities of the opera genre, the use of chorus and ballet beside the singers expressing a wide range of emotions in music, with, supernatural elements and magic as well as a series of stage illusions as if turning the pages of a small encyclopaedia about all the elements and possibilities in an opera performance, how versatile it is, how many emotions and characters from this world and beyond this truly genre of "all arts" can enumerate.

On the other hand, the purpose of the presentation as a tale of initiation might have also been to reveal to the students at the girls' school what difficulties they will have to face in adult life, what serious choices they will be forced to make. After all, a new power will want to take control over their destiny: the unbridled emotion that means no threat to them as a child, but later on they must learn to control it wisely, if they do not want to end up like Dido, who cannot control her emotions well from the start, making her forebodings almost inevitably become her destiny.

All this is embedded in a story inspired by Trojan mythology, told through a wonderful musical composition: *Dido and Aeneas* is one of the masterpieces in opera history, which we present to our young audience in its original form, featuring a small orchestra (as it could have taken place at the girls' school), and performed in English (after all, today's young people know the musicality of the English language well from popular music).

Director-choreographer Dóra Bartás diverse performance unfolds the potentials of the all-embracing art form: the continuous presence of young dancers, the unusual use and the dynamic spatial forms of the chorus on stage, the special scenery and the costumes all serve the purpose of making this one hour a true "introduction" into the genre of opera, and the piece spanning several ages arriving among the spectators of Eiffel Art Studios of the 21st century, created from an industrial hall. In order for the performance to be able to speak to them, the 17th-century adaptation of the ancient story is complemented by some cotemporary, atmospheric musical inserts by Bence Farkas, thus making the story even more "familiar".

András Almási-Tóth
dramaturg of the production

The remarkably expressive music of *Dido and Aeneas*

At the time of the premiere of the opera *Dido and Aeneas*, people were undoubtedly familiar with Virgil's *Aeneid*, which the piece is based on featuring on the most exciting episodes, namely, the protagonist's meeting with Dido. This was adapted by Purcell in such a way that, in addition to being serious, he also illustrated and complemented the story with the introduction of witches, an echo chorus and tempest music. These also provide a certain humorous/satirical/sarcastic undertone.

The music of *Dido* is not easy to perform. In many places, for example, the sung material is recitative, which requires impeccable diction, and for the music to be truly expressive, this requires effort even for native English speakers.

Purcell composed remarkably expressive music and not only through the representation of the aforementioned forces of evil and natural phenomena. Dido's famous lament at the end of act three could almost be the pinnacle of romantic composition. The method the composer constructs the aria, the way he starts from low and increases over long bars (not using the terraced dynamics typical of Baroque, and even avoiding outbursts), he is practically two hundred years ahead of his time.

In this production, a string quintet and a harpsichord accompany the singers. The exact number of instruments used at the world premiere is unknown, it might have easily been only scarcely more. Thus, ours can be interpreted as a kind of contemporary instrumentation, which is made modern by special atmospheric music – combined with the usage of contemporary dance.

László Bartal
musical director of the performance

Excerpts from the libretto by Nahum Tate

Act I

BELINDA

Shake the cloud from off your brow,
Fate your wishes does allow;
Empire growing,
Pleasures flowing,
Fortune smiles and so should you.

CHORUS

Banish sorrow, banish care,
Grief should ne'er approach the fair.

DIDO

Ah! Belinda, I am prest
With torment not to be confest,
Peace and I are strangers grown.
I languish till my grief is known,
Yet would not have it guest.

BELINDA

Grief increases by concealing,

DIDO

Mine admits of no revealing.

BELINDA

Then let me speak; the Trojan quest
Into your tender thoughts has prest;
The greatest blessing Fate can give
Our Carthage to secure and Troy revive.

CHORUS

When monarchs unite, how happy their state,
They triumph at once o'er their foes and their fate.

DIDO

Whence could so much virtue spring?
What storms, what battles did he sing?
Anchises¹ valour mixt with Venus' charms
How soft in peace, and yet how fierce in arms!

BELINDA

A tale so strong and full of woe
Might melt the rocks as well as you.
What stubborn heart unmov'd could see
Such distress, such piety?

DIDO

Mine with storms of care opprest
Is taught to pity the distress.
Mean wretches' grief can touch,
So soft, so sensible my breast,
But ah! I fear, I pity his too much.

¹ King Anchises of Dardania was a cousin of King Priam of Troy through his mother. In his youth, Dalias won the love of the goddess Aphrodite, who bore him Aeneas. However, when he boasted of his conquest despite the goddess's prohibition, Zeus struck his feet with his thunderbolt, and he could no longer stand up straight. He intervened in the Trojan War only towards the end fighting on his relatives' side, entrusting his son with the leadership of the Dardanian armies, but he also moved to Troy. Aeneas rescued him from his burning house when the city fell.

Act II

Scene 1

SORCERESS

Wayward sisters, you that fright
The lonely traveller by night
Who, like dismal ravens crying,
Beat the windows of the dying,
Appear! Appear at my call, and share in the fame
Of a mischief shall make all Carthage flame.
Appear!

FIRST WITCH

Say, Beldam, say what's thy will.

CHORUS

Harm's our delight and mischief all our skill.

SORCERESS

The Queen of Carthage, whom we hate,
As we do all in prosp'rous state,
Ere sunset, shall most wretched prove,
Depriv'd of fame, of life and love!

TWO WITCHES

Ruin'd ere the set of sun?
Tell us, how shall this be done?

SORCERESS

The Trojan Prince, you know, is bound
By Fate to seek Italian ground;
The Queen and he are now in chase.

FIRST WITCH

Hark! Hark! the cry comes on apace.

SORCERESS

But, when they've done, my trusty Elf
In form of Mercury himself
As sent from Jove shall chide his stay,
And charge him sail tonight with all his fleet away.

TWO WITCHES

But ere we this perform,
We'll conjure for a storm
To mar their hunting sport
And drive 'em back to court.

CHORUS

In our deep vaulted cell the charm we'll prepare,
Too dreadful a practice for this open air.

Act III

AENEAS

What shall lost Aeneas do?
How, Royal Fair, shall I impart
The God's decree, and tell you we must part?

DIDO

Thus on the fatal Banks of Nile,
Weeps the deceitful crocodile,
Thus hypocrites, that murder act,
Make Heaven and Gods the authors of the Fact.

AENEAS

By all that's good ...

DIDO

By all that's good, no more!
All that's good you have forswore.
To your promis'd empire fly
And let forsaken Dido die.

AENEAS

In spite of Jove's command, I'll stay.
Offend the Gods, and Love obey.

DIDO

No, faithless man, thy course pursue;
I'm now resolv'd as well as you.
No repentance shall reclaim
The injur'd Dido's slighted flame.
For 'tis enough, whate'er you now decree,
That you had once a thought of leaving me.

AENEAS

Let Jove say what he will: I'll stay!

DIDO

Away, away! No, no, away!

AENEAS

No, no, I'll stay, and Love obey!

DIDO

To Death I'll fly
If longer you delay;
Away, away!...

[Exit Aeneas]

DIDO

But Death, alas! I cannot shun;
Death must come when he is gone.

CHORUS

Great minds against themselves conspire
And shun the cure they most desire.

DIDO

Thy hand, Belinda, darkness shades me,
On thy bosom let me rest,
More I would, but Death invades me;
Death is now a welcome guest.

When I am laid in earth,

May my wrongs create
No trouble in thy breast;
Remember me, but ah! forget my fate.

CHORUS

With drooping wings you Cupids come,
To scatter roses on her tomb.
Soft and gentle as her Heart
Keep here your watch, and never part.

Felelős kiadó *Responsible publisher:* Ókovács Szilveszter DLA,
a Magyar Állami Operaház főigazgatója *General Director of the Hungarian State Opera*
A műsorfüzetet szerkesztette *The programme was edited by* Mátrai Diána Eszter
Angol fordítás *English translation by* György Jávorszky
Fotók *Photos:* Nagy Attila
Képszerkesztő *Photo editor:* Iványi Jozefa
Grafikai terv, nyomdai előkészítés *Layout:* Plette Bulcsú, Mátai és Végh Kreatív Műhely
Szerkesztés követő megjelenés: 2024 *Post-editing publication: 2024*

STRATÉGIAI PARTNEREK
STRATEGIC PARTNERS

ARANY FOKOZATÚ TÁMOGATÓK
GOLD LEVEL SPONSORS

